

**БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА ЛОГІСТИКА ЯК СКЛАДОВІ СИСТЕМИ
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**

*Досліджено розвиток і стан логістики у діяльності вітчизняних підприємств.
Визначено місце логістики в загальній системі управління підприємством та доведено її
взаємозв'язок з бухгалтерським обліком*

Постановка проблеми. Суспільство не може уявити свого існування без розвиненої економіки, безперервного постачання та стабільного споживання товарів і послуг, наявності у всіх галузях економіки суб'єктів господарювання, що забезпечують нормальне існування та розвиток людського життя. На сучасному етапі розвитку економічних явищ і процесів спостерігається кризовий стан економіки, а ситуація на ринку не викликає оптимізму. Більшість підприємств зіштовхуються із проблемами зменшення обсягів виробництва, зниження попиту на продукцію у зв'язку із фінансовою незабезпеченістю покупця, збільшенням витрат на просування продукції на ринку та підвищенням її якості в умовах високого конкурентного середовища, некомпетентністю управлінського персоналу тощо.

Ситуація, що склалася, вимагає від керівників підприємств перегляду стратегії розвитку господарської діяльності, пошуку шляхів забезпечення економічного зростання. Для того, щоб досягти успіху у підприємницькій діяльності не достатньо використовувати загальноприйнятні підходи управління підприємством, необхідно впроваджувати нові сучасні високоєфективні засоби та методи зниження витрат, пов'язаних з використанням матеріальних, фінансових та інформаційних.

Науку, що в останні роки стрімко зайняла свою ланку поряд з іншими економічними науками та вирішує ці питання, зарубіжними вченими було названо логістикою, основні методи, моделі та концепції якої вже багато років поспіль повністю або опосередковано впроваджуються в управління діяльністю більшості підприємств України. Найповніше, на нашу думку, суть терміну "логістика" розкриває І.П. Карп [11, с. 166], пропонуючи розуміти дане визначення як процес організації, управління, планування, виконання планів та контролю за ефективним, економним (з погляду витрат), зберіганням і переміщенням сировини, виробничих запасів, готової продукції; управлінням транспортуванням, складуванням та іншими матеріальними і нематеріальними операціями, і, в результаті, доведення готової продукції відповідно до інтересів споживача, а також передачі, збереження та обробки відповідної інформації з метою покращення обслуговування клієнтури.

В результаті дослідження логістичної діяльності та логістичних послуг проведено моніторинг підприємств за регіонами України (табл. 1.) на основі Довідника компаній України "Бізнес Гід" (за КВЕД) [11].

Таблиця 1. Кількість зареєстрованих в Україні підприємств, що займаються логістичною діяльністю або надають логістичні послуги станом на кінець 2009 року, од.

Всього підприємств	Область (регіон) України																								
	АР Крим	Вінницька	Волинська	Дніпропетровська	Донецька	Житомирська	Закарпатська	Запорізька	Івано-Франківська	Київська обл. і м. Київ	Кіровоградська	Луганська	Львівська обл. і м. Львів	Миколаївська	Одеська обл. і м. Одеса	Полтавська	Рівненська	Сумська	Тернопільська	Харківська	Херсонська	Хмельницька	Черкаська	Чернівецька	Чернівецька
190	4	1	7	8	-	-	7	4	2	100	1	-	13	4	19	-	-	-	-	11	2	1	3	-	3

Ознайомившись з даними табл. 1, можна відзначити найбільш активні регіони, підприємства яких здійснюють діяльність в логістичній сфері: із 24 областей України та АР Крим, в 16-ти з них та в АР Крим виявлено зареєстровані підприємства, які повністю або частково займаються логістичною діяльністю або надають логістичні послуги. Кількість зареєстрованих за останні роки підприємств малого та середнього бізнесу в даній сфері – 190 одиниць. (від загальної кількості зареєстрованих суб'єктів господарювання в Україні – 440910 од.), що у відсотковому вираженні складає 0,04 %. Найбільша кількість підприємств, які здійснюють логістичну діяльність зареєстровано у Київській області (в т.ч. м. Києві), Одеській області (в т.ч. м. Одесі), Львівській та Харківській областях. На сьогодні залишаються 8 областей (Донецька, Житомирська, Луганська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Чернівецька) де досі не зареєстровано підприємства даного напрямку діяльності. Разом з тим, відсутність зареєстрованих підприємств у даних областях, не свідчить про відсутність у складі організаційно-економічної структури промислових, торговельних та виробничих підприємств логістичних відділів, департаментів або посад логістів-менеджерів. Поряд з цим, не вирішеними залишається питання розуміння керівниками та управлінським персоналом підприємств

значущості логістики та її місця в системі управління підприємства, вибору найбільш оптимального варіанту організації логістичної діяльності задля досягнення основних завдань – зниження обсягу витрат, покращення фінансового стану підприємства, формування адекватного інформаційного забезпечення процесу управління на основі бухгалтерського обліку.

Мета дослідження полягає у розкритті з'ясуванні місця логістики в системі управління підприємством та визначення її взаємозв'язку з бухгалтерським обліком.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В останні роки питання логістики досліджувалося такими вітчизняними науковцями як І.М. Карп [11], Н.Л. Корженівською [13], Є.В. Крикавським [8], Ю.В. Пономарьовою [23], Г. Сорокою [31] та зарубіжними – А.М. Гаджинским [5], А.А. Корсаковим [14], Ю.М. Неруш [17], А.Д. Чудаковим [37]. Питання взаємозв'язку логістики з бухгалтерським обліком розглядалися у працях В.Г. Богача та М.С. Пушкаря [25].

Викладення основного матеріалу дослідження. Під логістикою слід розуміти пласт економічної науки, який займається вивченням того, як організувати процеси руху продукції від виробників до споживачів, як ефективно керувати товарними запасами тощо. Логістика – важливий напрям у роботі не тільки потужних українських компаній, а й підприємств малого та середнього бізнесу. Ще

декілька років тому, коли чули термін "логістика", то не всі могли зорієнтуватися, що він означав та часто відносили його до області лінгвістики або логіки, а логістик характеризували як тих, хто вивчає логіку. Поступово непорозуміння зникли, а багато підприємців усвідомили, що без логістики не обійтися. Вона безпосередньо впливає на витрати компанії [16, с. 12].

Пономарьова Ю.В. [23, с. 14] вбачає головну ідею логістики – в організації у рамках єдиного потокового процесу переміщення матеріалів та інформації вздовж всього ланцюга "виробник – споживач". Принципи логістичного підходу вимагають інтеграції матеріально-технічного забезпечення, виробництва, транспорту, збуту і передачі інформації про пересування товарно-матеріальних цінностей у єдину систему, що повинно підвищити ефективність роботи у кожній із цих сфер і міжгалузеву ефективність.

Перші наукові праці з логістики в Україні з'явилися наприкінці 90-х рр. ХХ ст. Вперше термін логістика в Україні вжив видатний український економіст-математик Є. Слуцький у контексті розгляду праксеології у праці "Етюд до проблем побудови формально-праксеологічних засад економіки" (1926), наголошуючи, що логістика стосується логіки такою мірою, як праксеологія формальної економіки [8, с. 199].

Рациональне пояснення факту появи наукового і практичного інтересу до логістики наприкінці 90-х років ХХ ст. дає Г. Сорока [30, с. 170], вказуючи на наявність в державі до цього періоду адміністративно-командної системи господарювання. Держава, використовуючи інструменти фондування та централізованого прикріплення споживачів до постачальників, самостійно формувала матеріальні потоки підприємств. Прийняті в той час процедури організації логістичних ланцюгів (лінійно-упорядкованої чисельності фізичних чи юридичних осіб, які виконують логістичні операції) істотно обмежували права та можливості підприємств в управлінні матеріальними потоками. Адміністративно-командна система не сприймала логістику, оскільки в її межах намагалися раціоналізувати й оптимізувати економічні потоки, керуючись не інтересами учасників (ланок) логістичних ланцюгів, а народногосподарською доцільністю.

У світовій економіці, як зазначає Ю.М. Неруш [17, с. 8.], логістика отримала своє бурхливе розповсюдження на Заході та США у 80-ті рр. ХХ ст. та вважалася життєво важливим компонентом економіки. Для прикладу, в США затрати на логістику в національному масштабі оцінювалися в розмірі 15-23 % валового національного продукту.

Багато науковців наголошують на позитивному ефекті від впровадження у діяльність підприємств логістичних підходів, методів, концепцій. Зокрема, І.М. Карп [11 с. 171] вказує на те, що логістика володіє активним інтегральним потенціалом, який може пов'язати в одне ціле і поліпшити взаємозв'язок між такими базовими функціональними сферами як постачання, маркетинг, дистрибуція, організація продажу.

Корженівська Н.Л. [13] зазначає, що логістика пропонує підприємству пошук рішень, які б дозволили з мінімальними сукупними витратами задовольнити потреби його клієнтів. При цьому критерієм ефективності роботи підприємства є отримання бажаного прибутку при оптимальних витратах, коли вплив на матеріальний потік призводить до їх зменшення за одними статтями і збільшення – за іншими, якщо таке співвідношення забезпечить якість кінцевого результату.

На підприємстві цього можливо досягти за наявності ефективної системи управління, зорієнтованої на інтеграцію функцій матеріально-технічного забезпечення, виробництва та збуту. Визначивши актуальність розгляду інтеграції логістики як інструменту менеджменту на підприємстві, необхідно з'ясувати її належне місце в системі управління підприємства. Для цього необхідно з'ясувати сутність таких понять як "система" й "управління", проаналізувати їх взаємозалежність та розкрити сутність дефініцій "система управління".

У подальшому дослідженні, для чіткого розуміння позиції більшості науковців та формуванні власної думки щодо трактування поняття "система", проаналізовано навчальну, періодичну, довідкову та наукову літературу з економіки, менеджменту, логістики, бухгалтерського обліку та філософії. Дефініції поняття "системи" наведено в табл. 2.

Таблиця 2. Дефініції поняття "система" в економічній та філософській літературі

№ з/п	Автор, джерело	Визначення
1	2	3
1	Азрилиян А.Н. [2, с. 424]	Система – множина взаємодіючих елементів, що знаходяться у відносинах і зв'язках один з іншим, які утворюють цілісне утворення
2	Богач А.Г., Пушкар М.Г. [25, с. 4]	Система – це будь-який цілісний комплекс, що охоплює визначену сукупність об'єктів довільної форми і змісту, які взаємодіють між собою і об'єднані регулярною взаємодією
3	Гаджинский А.М. [5, с. 203]	Система – це об'єкт, що володіє такими властивостями як цілісність, зв'язок, організація та інтегрованими властивостями
4	Даль В.И. [6, с. 506]	Система – план, порядок розташування частин цілого, попередньо окресленого засобу, хід будь-чого в послідовному, пов'язаному порядку
5	Корсаков А.А. [14, с. 18]	Система – множина взаємодіючих елементів, що знаходяться у відносинах і зв'язках один з іншим, які утворюють певну цілісність, єдність
6	Пушкар М.Г. [24, с. 37]	Система – це така сукупність об'єктів, яка в результаті їх об'єднання набуває нових властивостей, відмінних від властивостей кожного з окремих об'єктів (емерджентність)
7	Мочерний С.В. [8, с. 361]	Система – це комплекс елементів та властивостей, взаємодія між якими зумовлює появу якісно-нової цілісності
8	Ожегов С.І. [19, с. 467]	Система – визначений порядок розміщення та зв'язків дій
9	Пантелєєв В.П., Сніжко О.С. [21, с. 163]	Система – множина об'єктів разом з відносинами між об'єктами – частинами чи компонентами системи – та між їх атрибутами – властивостями об'єктів
10	Райзберг Б.А., Лозовський Л.Ш. [27, с. 306]	Система – це сукупність взаємопов'язаних між собою частин, елементів, що утворюють єдине ціле
11	Стадник В.В., Іюхна М.А. [33, с. 39]	Система – сукупність взаємопов'язаних елементів, що взаємодіють між собою та зовнішнім середовищем у процесі досягнення поставлених цілей
12	Фролов І.Т. [34, с. 329]	Система – це сукупність елементів, які знаходяться у взаємовідносинах і зв'язках між собою та створюють певну цілісність та єдність
13	Хміль Ф.І. [15, с. 26]	Система – це певна цілісність, яка складається із взаємозалежних частин (елементів), кожна з яких здійснює свій внесок у характеристики цілого
14	Хан Д. [36, с. 14]	Система – це упорядкована сукупність елементів між якими існують певні зв'язки
15	Чудаков А.Д. [37, с. 341]	Система – множина взаємодіючих елементів, які знаходяться у відносинах і зв'язках з іншими і які утворюють цілісне утворення
16	Яковлева А.М., Афонська Т.М. [38, с. 540]	Система – це правильне, планомірне розташування, взаємний зв'язок частин чого-небудь
17	Яременко В.В., Сліпущко О.М. [18, с. 207]	Система – порядок, зумовлений правильним, планомірним розташуванням та взаємним зв'язком частин чого-небудь

¹ *Праксеологія* – вчення про людську діяльність, про реалізацію людських цінностей в реальному житті. Галузь соціологічних і економічних досліджень, яка розглядає різні дії або сукупність дій з точки зору визначення їх ефективності

Отже, проаналізувавши ряд літературних джерел виявлено, що більшість вчених вважають, що "система" – це сукупність певних елементів, складових цілого, які взаємодіють між собою. Ми також, дотримуємося позиції більшості авторів, проте деякі з науковців доповнюють більшість новими якісними характеристиками. Відтак, І.В. Даль [6] доповнює "систему" порядком послідовних дій між елементами, без якого не може існувати "система". Пушкар М.С. [24] робить наголос на емерджентних зв'язках складових системи, при об'єднанні яких ціле набуває нових якісних властивостей. Проте, В.В. Яременко [18] та О.М. Сліпущко [18] визначають "систему", як порядок, зумовлений правильним,

планомірним розташування та взаємним зв'язком частин чого-небудь. Отже, на нашу думку, "система" – це сукупність планомірно розташованих елементів (частин), які взаємодіють між собою у визначеному порядку і утворюють при об'єднанні єдине ціле, наповнюючи його новими якісними властивостями та характеристиками.

Аналізуючи дефініції поняття "управління" (табл. 3), визначено, що більшість науковців намагаються дати повну та чітку відповідь на питання – що таке управління? Та виявлено, що майже у всіх визначеннях проходить одна правильна думка: *для того, щоб управляти, потрібно, по-перше, впливати і, по-друге, бачити мету цього впливу* [20, с.12].

Таблиця 3. Дефініції поняття "управління" в економічній літературі

№ з/п	Автор, джерело	Визначення
Поняття "управління" в економічних словниках		
1	Азрилян А.Н. [2, с. 499]	Управління – керівництво, напрям діяльності будь-кого; процес планування, організації, мотивації та контролю, необхідний для того, щоб сформулювати і досягнути цілі підприємства
2	Борисов А.Б. [3, с. 776]	Управління – усвідомлений ціле направлений вплив зі сторони держави, економічних суб'єктів, на людей та економічні об'єкти, який здійснюється з метою направити їх дії в потрібну сферу та отримати очікуваний результат
3	Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. [10, с. 930]	Управління – це свідомий цілеспрямований вплив з боку суб'єктів (органів управління) на людей чи економічні об'єкти, здійснюваний з метою скерувати їх дії та отримати бажані результати
4	Мочерний С.В. [8, с. 731]	Управління – вплив на процес, об'єкт чи систему для збереження їх стійкості або переведення з одного стану в інший відповідно до визначених цілей
5	Райзберг Б.А., Лозовський Л.Ш., Стародубцева Е.Б. [26, с. 349]	Управління – це свідомий цілеспрямований вплив з боку суб'єктів, органів на людей та економічні об'єкти, що здійснюється з метою направити їх дії та отримати бажані результати
6	Пантелєєв В.П., Сніжко О.С. [21, с. 179]	Управління – визначає роль осіб, яким довірено нагляд, контроль і управління суб'єктом господарювання. Найвищий управлінський персонал, як правило, відповідає за забезпечення досягнення суб'єктом господарювання його цілей, складання фінансової звітності та звітності для зацікавлених осіб
Поняття "управління" в літературі з менеджменту		
7	Баєва О.В., Ковальська Н.І., Злат-Лозинська Л.О. [1, с. 11]	Управління – це загальна функція складних організованих систем, спрямована на досягнення належного стану в самій системі та у навколишньому середовищі
8	Ермошенко М.М., Єрохін С.А., Стороженко О.А. [9, с. 7]	Управління – це наука про діяльність людей, за допомогою якої вони досягають поставлених цілей
9	Осовська Г.В. [20, с. 13]	Управління – це вплив на колектив, який направлений на досягнення мети, і необхідні для цього взаємопов'язані заходи; організація, важелі та регулювання цього процесу за допомогою зворотного зв'язку; керівництво людьми, розробка, прийняття та реалізація рішень; найкращий розподіл ресурсів та цілеспрямована переробка інформації тощо
10	Писаренко Б.А., Проценко Н.Б. [22, с. 8]	Управління – це цілеспрямований вплив на певний об'єкт; це функція біологічних, соціальних, технічних систем, яка забезпечує збереження їх структури, підтримує певний режим діяльності
11	Скрібіцька Л.І., Скрібіцький О.М. [29, с. 16]	Управління – це складний процес, який включає цілеспрямований вплив на об'єкти, системи з метою збереження їх сталості або переведення з одного стану в інший з метою досягнення певних цілей
12	Скрипко Т.О., Ланда О.О. [28, с. 11]	Управління є цілеспрямованою дією суб'єкта на об'єкт з метою змінити його стан або поведінку у зв'язку з переміною обставин, ситуації, виникнення певної проблеми
13	Хміль Ф.І. [36, с. 93]	Управління – це складний і динамічний процес, керований і здійснюваний людьми для досягнення поставленої мети

Розглядаючи наведені дефініції, можна з впевненістю сказати, що майже всі вчені визначають "управління" як цілеспрямований вплив суб'єктів на економічні об'єкти або на людей з метою скерування їх дій для досягнення поставлених цілей, результатів. Таке трактування поняття "управління" можна зустріти в працях А.Б. Борисова [3], А.Г. Загороднього [10], Г.Л. Вознюк [10], проте науковці з менеджменту розглядають "управління" як вплив суб'єкта на певний об'єкт з метою змінити його стан або поведінку у зв'язку виникнення проблем, зміною обставин, ситуації для досягнення визначених цілей. Прихильниками такого трактування є такі автори: Б.А. Писаренко, Н.Б. Проценко [22], С.В. Мочерний [8], Л.І. Скрібіцька, О.М. Скрібіцький [29]. Отже, управління має багато тлумачень, але на нашу думку – це цілеспрямований вплив суб'єктами (органами управління) на економічні об'єкти, колективи людей, системи з метою скерування їх дій для досягнення певних цілей, шляхом зміни їх стану або поведінки.

Повертаючись до поставлених завдань, слід з'ясувати взаємозв'язок понять "управління" і "системи", що утворюють словосполучення – "систему управління" та визначаємо в ній місце логістики. На основі проведеного дослідження (табл. 2, 3), а також проаналізувавши поняття "система управління" (табл. 4), можна стверджувати, що під даним поняттям необхідно розуміти сукупність управлінських органів, які утворюють управлінський апарат, взаємодіють між собою у встановленому порядку і здійснюють вплив на економічні об'єкти або колективи

працівників підприємства за допомогою визначених методів управління, з метою виконання закріплених за ними функцій.

У свою чергу, С.Е. Каменицер [32, с. 76] доповнює поняття "система управління" тим, що "...апарат управління виконує функції планування, регулювання, обліку у відповідності до заданої мети управління...". Ці функції, на нашу думку, і об'єднують такі системи як логістику та бухгалтерський облік. Іншими словами, система управління підприємством – єдність спеціальних заходів, направлених на відповідні підсистеми для вирішення поставлених керівництвом задач і досягнення позитивного результату господарської діяльності.

Американські вчені, які досліджували функціонування системи логістики на підприємствах США, в світі, вперше почали використовувати логістичний підхід у господарській діяльності, визначали її місце в системі управління як необхідну складову, що представляє процес планування, організації та контролю (регулювання) раціонального й ефективного руху товарів, послуг, і пов'язаної з цим інформації від вихідної точки до кінцевого споживача з метою задоволення вимог клієнтів [7, с. 352]. Неважко провести паралель між функціями логістичної служби та системою управління на підприємстві і з'ясується, що вона переймає на себе частину її функцій, а саме: планування, організація та контроль. Логістика виконує ці функції управляючи матеріальними та вихідними з них інформаційними потоками. До функцій бухгалтерського обліку належать: інформаційна, контрольна та аналітична.

Таблиця 4. Дефініції поняття "система управління" в економічній літературі

№ з/п	Автор	Визначення
1	Белик Ю.А. [15, с. 291]	Система управління – сукупність цілей, структура, форми та методи управління; носить динамічний характер, конкретний зміст її елементів змінюється зі зміною соціальних та економічних умов
2	Борисов А.Б. [3, с. 681]	Система управління – сукупність взаємопов'язаних, узгоджених методів і засобів управління господарством, що використовуються органами управління, управлінським апаратом
3	Каменицер С.Е. [32, с. 75]	Система управління – це колектив управління, організованих в апарат управління, який виконує функції планування, регулювання, обліку у відповідності до заданої мети (цілі) управління, використовуючи інформацію й техніку управління
4	Мочерний С.В. [8, с. 317]	Система управління – це свідомо організований, цілеспрямований і активний вплив різних суб'єктів управління на процес розвитку та функціонування суспільного способу виробництва, економічної системи, їх окремих підсистем та елементів
5	Писаренко Б.А., Проценко Н.Б. [22, с. 134]	Система управління – це форма реалізації взаємодії та розвитку відносин управління, які виражаються, насамперед, в законах і принципах управління, а також в функціях, структурі, методах, процесах та механізмах управління. Систему управління можна розглядати як сукупність підрозділів (органів) управління, які складає управлінський персонал
6	Скрібичька Л.І., Скрібичький О.М. [29, с. 53]	Система управління – сукупність управлінських органів, підрозділів і виконавців, які виконують закріплені за ними функції й вирішують поставлені перед ними завдання, а також сукупність методів, за допомогою яких здійснюється управлінський вплив

Бухгалтерський облік є складною системою – сукупність елементів, пов'язаних між собою та об'єднаних в єдине ціле. Виступаючи ланкою зв'язку між господарською діяльністю та особами, які приймають рішення, бухгалтерський облік: по-перше, вимірює господарську діяльність шляхом реєстрації даних про неї для подальшого використання; по-друге, обробляє дані та інтерпретує їх таким чином, щоб вони набули практичної користі; по-третє, передає у вигляді звітів інформацію тим, хто використовує її для прийняття управлінських рішень [4, с. 7]

Зв'язок логістики, бухгалтерського обліку та управління можна представити у вигляді системи (рис. 1), яка забезпечується інформаційним потоком зі

сторони облікової системи, що створює умови для діяльності логістичної служби; організовує роботу менеджерів різних підрозділів на підприємстві з метою ефективного просування продукції по ланцюгу "закупівля продукції – виробництво продукції – збут – розподіл". Аналізуючи наведену схему, можна відмітити, що бухгалтерський облік є сполучною ланкою між системою управління та об'єктом, на яке спрямоване управління. Облікова інформація виступає основною для прийняття рішень її користувачами, якими на підприємстві виступають в основному менеджери, що відповідають за досягнення поставленої мети.

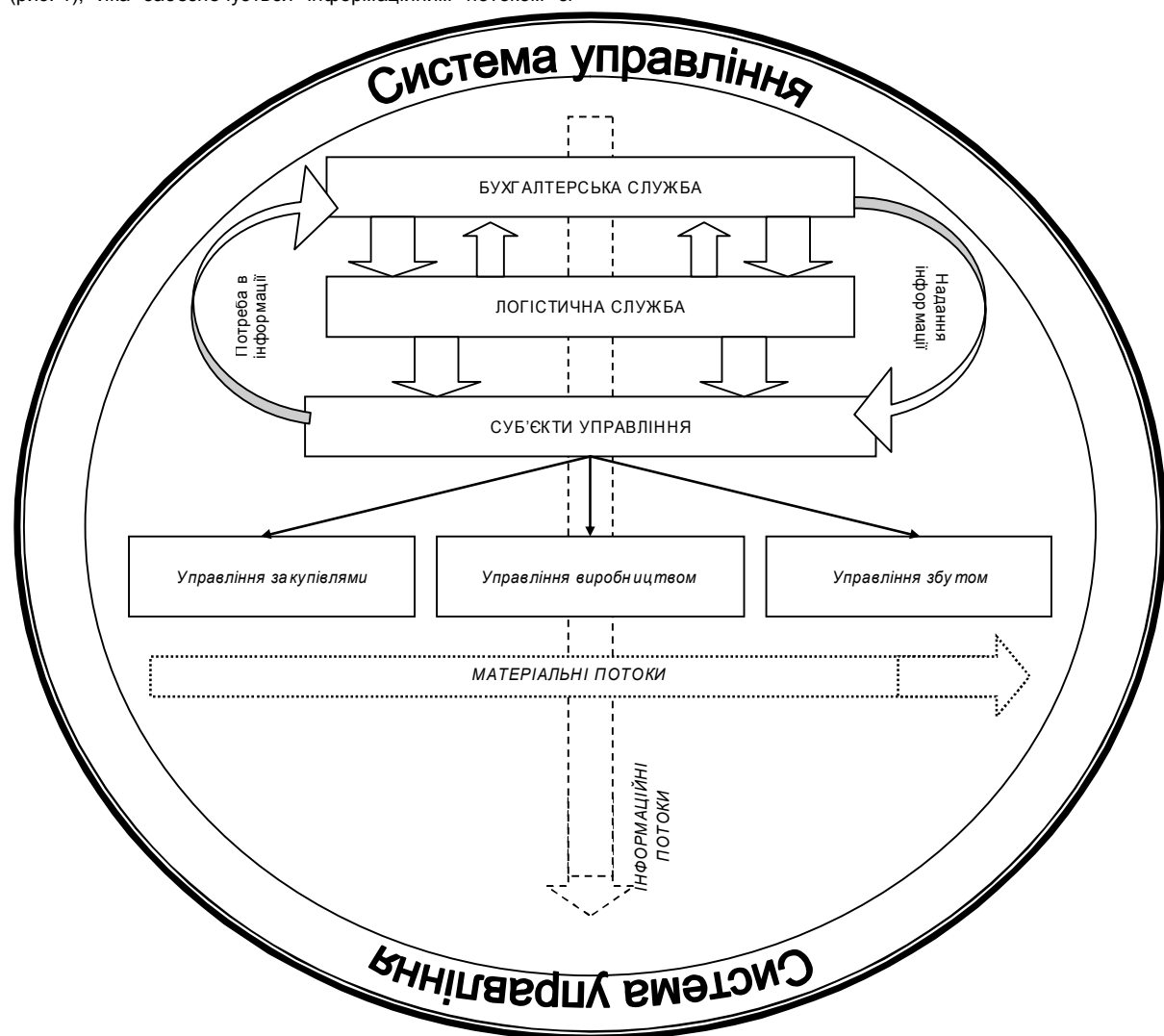

Рис. 1. Зв'язок систем логістики, бухгалтерського обліку та управління

Інформаційний потік, що опосередковує матеріальний потік, забезпечується бухгалтерською вихідною інформацією, яка надається для використання логістичній службі або логістичному департаменту, якщо такі передбачені у структурі підприємства. Вона, у свою чергу, обробляє отриману бухгалтерську інформацію, планує хід робіт з управління матеріальними потоками на підприємстві відповідальному управлінському персоналу (менеджерам із закупівлі запасів, із виробництва продукції, зі збуту товарів, продукції). Менеджери даних сфер на підприємстві передають до виконання працівникам своїх відділів отримані завдання.

Управліннями можуть виступати працівники відділів логістичної служби, якщо такі передбачені на підприємстві, а саме транспортного та складського відділів логістики, логістичного відділу закупівлі та збуту. В зв'язку з повільним розвитком використання логістичного підходу в управлінні підприємством, більшість підрозділів і не усвідомлюють, що виконують функції логістики. Прикладом є результати дослідження польського ринку логістики, які показали, що на підприємствах функції логістики виконує або сам підрозділ логістики, або опосередковано інші відділи суб'єкта господарювання (рис. 2).

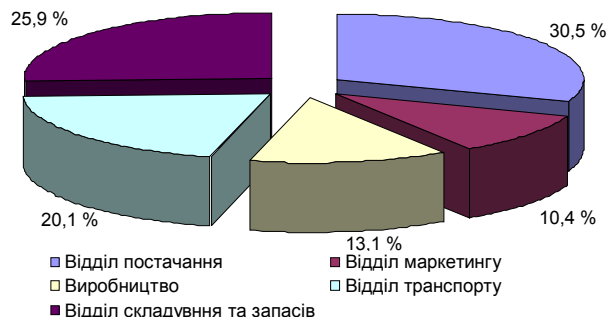

Рис. 2. Виконання логістичних функцій (нелогістичними) відділами підприємства (у відсотках до кількості фірм Польщі) за І.Г. Смірновим [30, с.79]

Логістика, як будь-який інший елемент системи управління використовує свої методи в управлінні, проте ці методи на відміну від методів менеджменту, носять характер управління матеріальними та інформаційними потоками. До методів логістики можна віднести наступні: JIT – “Just-in-time” (якраз вчасно); MRP I – “Material Requirements Planning” (планування потреб у матеріальних ресурсах); MRP II, III – “Material Requirements Planning” (планування потреб у виробничих ресурсах); DRP I, II – Distribution Requirements Planning (планування потреб в збуті продукції); LRP – Logistic Resource Planning (логістичне планування ресурсів); ECR – Efficient Consumer Response (ефективне обслуговування клієнтів); Kanban (японська мікрологістична система виробничої логістики, що базується на принципах “якраз вчасно”); ABC, XYZ (методи управління запасами); CRM – Continuous Replenishment Management (тривале управління запасами). Отже, використання логістичних методів, систем та технологій дозволяє оптимізувати ресурси промислової компанії (матеріальні, фінансові, трудові), які пов'язані з управлінням матеріальними та супутніми потоками.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки: по-перше, логістика (її методи, принципи, концепції тощо) активно досліджуються вітчизняними науковцями; вдало застосовуються на практиці у діяльності багатьох підприємств. Логістика активно застосовується у діяльності багатьох вітчизняних підприємств та зайняла вагоме місце поряд з іншими ланками управління (менеджмент, постачання, маркетинг, дистрибуція, організація продажу, бухгалтерський облік, фінанси). По-друге, досліджуючи місце логістики в системі управління підприємством, визначено, що вона виконує інтегруючу функцію і вирішує одночасно проблеми інших функціональних служб. Логістика має свої чіткі завдання, але вони знаходяться на перетині завдань і функцій інших підрозділів на підприємстві. По-третє, дослідивши сутність понять: “система”, “управління”, “система управління”, встановлено, що загальна система управління при появі на підприємстві нової складової – логістики, набуває нових якісних властивостей, відбувається, так званий, синергетичний ефект. Логістика як елемент системи вступаючи у взаємозв'язок з іншими елементами системи управління, переводить її на новий рівень. По – четверте, визначено, що бухгалтерський облік, як і логістика, є

складовою управлінської інформаційної системи підприємства. Він є основою функціонування будь-якого підприємства, незалежно від форми власності та організаційно-правової форми, галузевої приналежності та предмету діяльності. Згрупована та аналітична інформація про стан матеріальних, трудових і грошових ресурсів, величину витрат і прибутку, дозволяє ефективно управляти господарською діяльністю та розробляти перспективні плани, щодо її розвитку. Оскільки, логістика постійно потребує оперативної інформації, зокрема про стан матеріальних потоків, бухгалтерський облік забезпечує її цією інформацією.

Залишається відкритим питання обрання ефективної форми організації системи логістики в загальній системі управління, враховуючи його галузеву приналежність; окреслення кола завдань, що ставляться перед логістикою управліннями. Всі ці не вирішені питання є об'єктом подальших досліджень логістики.

Список використаної літератури:

1. Баєва О.В. Основи менеджменту: [практикум: навч. посібник] / Баєва О.В., Ковальська Н.І., Згалат-Лозинська Л.О. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 524 с.
2. Большой бухгалтерский словарь / [под ред. А.Н. Азрилияна]. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 574 с.
3. Борисов А.Б. Большой экономический словарь / А.Б. Борисов. – М.: Книжный мир, 2001. – 895 с.
4. Бухгалтерський фінансовий облік [текст]: підручник для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів [Ф.Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. [і з передм.] Ф.Ф. Бутинця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2009. – 912 с.
5. Гаджинский А. М. Логистика: [учебник для высших и средних специальных учебных заведений] / А.М. Гаджинский. – [2-е изд.] – М.: Информационно-внедренческий центр “Маркетинг”, 1999. – 228 с.
6. Даль В.И. Толковый словарь живого великорусского языка: [в 4 тт.]. / В.И. Даль. – СПб.: ЗТОО “Диамант”, 1996. – Т. 4: – 1996. – 688 с.
7. Джонсон. Современная логистика / Джонсон, Джеймс, Вуд, Дональд, Ф., Вордлоу, Дэниел, Л., Мерфи - мл., Поль, Р. – [7-е издание: пер. с англ.]. – М.: Издательский дом “Вильямс”, 2002. – 624 с.
8. Економічна енциклопедія: [у 3 т.]. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2001. – Т. 2. / [редкол.: ...С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін.], 2001. – 848 с.
9. Ермошенко М.М. Менеджмент: [навч. посібник] /

- М.М. Єрмошенко, С.А. Єрохін, О.А. Стороженко – [за заг. ред. д.е.н., проф. М.М. Єрмоленка]. – К.: Національна академія управління, 2006. – 656 с.10. *Загородній А.Г.* Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – К.: Знання, 2007. – 1072 с. 11. *Карп І.М.* Роль інтегрованої логістики в управлінні підприємством / І.М. Карп // *Актуальні проблеми економіки.* – 2004. – № 2(32). – С. 166-171.12. КВЕД Вся Україна Довідник компаній України Бізнес-Гід [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.business-guide.com.ua/enterprises>. 13. *Корженівська Н.Л.* Логістика як інструмент підвищення ефективності господарювання // *Університетські наукові записи.* – Хмельницьк: ХУУ, 2005. – № 4 (16). – С.359-362.14. *Корсаков А.А.* Логістика / А.А. Корсаков – М.: Московская финансово-промышленная академия, 2005. – 37 с. 15. *Краткий экономический словарь* / [под ред. Ю.А. Белика и др.]. – М.: Политиздат, 1987. – 399 с. 16. *Логістика гривню береже* // *Зростає!* (журнал для малого та середнього бізнесу). – 2008. – №4. – С. 12. 17. *Неруш Ю.М.* Коммерческая логистика: [учебник для вузов] / Ю.М. Неруш. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997. – 271 с. 18. *Новий тлумачний словник української мови: [у 4 томах].* – Київ, Видавництво “Аконіт”, 2000. – Т.4 / [укладачі: проф. В.В. Яременко, к.ф.н. О.М. Сліпушко], 2000. – 941 с. 19. *Ожегов С. И.* Словарь русского языка [7-е изд.] / С.И. Ожегов. – М.: “Сов. Энциклопедия”, 1968. – 900 с. 20. *Осовська Г.В.* Основи менеджменту: [навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Г.В. Осовська. – К.: “Кондор”, 2003 – 556 с. 21. *Пантелеев В.П., Сніжко О.С.* Словник бухгалтера та аудитора / В.П. Пантелеев, О.С. Сніжко; Держ ком. статистики України, Держ. акад. статистики, обліку та аудиту. – К.: ДП “Інформ.-аналіт. агенство”, 2009. – 239 с. 22. *Писаренко Б.А.* Менеджмент: [навч.-метод. посібник для студентів всіх форм навчання] / Б.А. Писаренко, Н.Б. Проценко – Ж.: 2006. – 256 с. 23. *Пономарьова Ю.В.* Логістика: [навчальний посібник] / Ю.В. Пономарьова. - [вид. 2-ге., перероб. та доп.]. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с. 24. *Пушкар М.Г.* Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічний аспект): [монографія] / М.Г. Пушкар. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 422 с. 25. *Пушкар М.С.* Логістичні системи підприємства: облік, аналіз і аудит / М.С. Пушкар, А.Г. Богач, В.Г. Мельник – Тернопіль: Економічна думка, 2007. – 187 с. 26. *Райзберг Б.А.* Современный экономический словарь / Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 496 с. 27. *Райзберг Б.А.* Учебный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский. – Рольф: Айрис-пресс, 1999. – 416 с. 28. *Скрипко Т.О.* Менеджмент: [навчальний посібник] / Т.О. Скрипко, О.О. Ланда. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 176 с. 29. *Скрібіцька Л.І.* Менеджмент: [навчальний посібник] / Л.І. Скрібіцька, О.М. Скрібіцький. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 416 с. 30. *Смірнов І.Г.* Ринок логістичних послуг Польщі в умовах євро інтеграції / І.Г. Смірнов // *Логістика: проблеми та рішення.* – 2009. – № 1. – С. 73-89. 31. *Сорока Г.* Логістична концепція підприємства / Г. Сорока // “Підприємство, господарство і право”. – 2007. – № 8. – С. 170. 32. *Справочник экономиста промышленного предприятия* / [под ред. С.Е. Каменицера]. – М.: “Экономика”, 1974. – 663 с. 33. *Стадник В.В.* Менеджмент: [підручник] / В.В. Стадник, М.А. Йохна. – [вид. 2-ге, вип., доп.] – К.: Академвидав, 2007. – 427 с. 34. *Философский словарь* / [под ред. И.Т. Фролова]. – [4-е изд.]. – М.: Политиздат, 1981. – 455 с. 35. *Хан Д.* Планирование и контроль: Концепция контролинга. / Д. Хан. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 800 с. 36. *Хміль Ф.І.* Менеджмент: [підручник] / Ф.І. Хміль. – К.: Вища шк., 1995. – 351 с. 37. *Чудаков А.Д.* Логистика: [учебно-практическое пособие] / А.Д. Чудаков. – Издательство “Альфа-Пресс”, 2008. – 352 с. 38. *Яковлева А.М.* Сучасний тлумачний словник української мови / А.М. Яковлева, Т.М. Афонська. – Х.: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2007. – 672 с.
- ГУСАК Людмила Вікторівна – аспірант кафедри бухгалтерського обліку Житомирського державного технологічного університету
- Наукові інтереси:
– бухгалтерський облік і контроль операцій із запасами на складах промислових підприємств: логістичний підхід